

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Христо Атанасов Христов
професор в катедра „Управление на системите за сигурност”
на факултет „Технически науки“ в ШУ „Еп. К. Преславски“
гр. Шумен, бул. „Студентски“ №115,
тел. 0889 816612, e-mail: hristov63@abv.bg

**на дисертационен труд,
разработен от м-р инж. ВАЛЕНТИН ИВАНОВ ГЕОРГИЕВ**

**на тема „НЕВОЕННИ АСПЕКТИ ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ВСЕОБХВАТНИЯ
ПОДХОД В НАТО НА ОПЕРАТИВНО НИВО“**

“

в област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана”,
професионално направление: 9.1. „Национална сигурност”, докторска
програма „Военнополитически проблеми на сигурността”

ШУМЕН

2019 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

Процесите на променливост, несигурност, сложност и неяснота на развитието на света, съчетани с националната и регионалната политическа нестабилност, оказват влияние на системите за сигурност в глобален аспект. В тази връзка предоставеният от автора дисертационен труд засяга изключително актуален въпрос, изследващ един от факторите обуславящ състоянието на постоянната динамична нестабилност на съвременната среда за сигурност, а именно превенцията и управлението на нарастващият брой възникващи кризи и конфликти.

Спецификите в средата за сигурност и промяната на характера, интензивността и обхвата на кризите и въоръжените конфликти изискват синхронизирано използване на всички инструменти на мощ с цел ефективно провеждане на операции в отговор на кризи. Това изискване авторът сполучливо осигурява с прилагането на всеобхватния подход интегриращ способностите на военния компонент, ангажиран с обезпечаване на сигурността, отбраната и териториалната цялост на държавите, така и със способностите на невоенния компонент за действия при кризи.

В този смисъл актуалността на изследването е обусловена от съществуващите предизвикателства пред академичната общност, свързани с разработване на научно обосновани решения, повишаващи потенциала и ефективното интегрирано използване на военния и невоенния компонент при провеждане на операции от НАТО на оперативно ниво. Дефинираният в разработката научен проблем е с безусловна актуалност и е особено значим към настоящия момент, предвид предлагането на ново мислене и нови модели механизми, за поддържане на адекватни способности за усъвършенстване на цялостния процес по планиране на операции на НАТО в отговор на кризи.

Авторът надеждно защитава тезата, че военните средства не обхващат целият спектър от необходими действия за решаването на все по-сложните предизвикателства в сферата на сигурността в съвременния свят. Всеобхватността може да бъде постигната, чрез усъвършенстване на прилагания всеобхватен подход за планиране на операции, комбиниращ усилията както на военните, така и на невоенните участници при разрешаването на кризи и конфликти.

В тази връзка докторантът удачно се съсредоточава върху изследване на процесът на планиране на операции на оперативно ниво в многонационална среда – НАТО, включващ прилагането на всеобхватния подход, обхващащ всички инструменти на мощта, при който се признава важността на политическите, икономическите, информационните, социалните и инфраструктурните фактори като задължително допълнение към военния източник на съюзна мощ, позволяващ широк спектър от възможности на въздействие за трайно решаване на кризи и минимализиране на негативните последици от тях.

От изложеното до тук може да се каже, че авторът на дисертационния труд, м-р Валентин Георгиев насочва изследването си върху проблема за усъвършенстване на процеса на прилагане на всеобхватния подход за планиране

на операции на оперативно ниво, представляващ изключителна отговорност както за политическото, така и за военното ръководство.

Значимостта на темата е свързана с намиране на най-подходящата пресечена точка, на усилията на невоенния и военния компонент в процеса на планиране и провеждане на операции в отговор на кризи на двете международни организации НАТО и ЕС и произтичащи задължения за Р. България, свързани с подобряване на националната система за управление при кризи, допълваща общата сигурност в Европа.

От изложената гледна точка предоставеният ми дисертационен труд представлява един много добър опит както за задълбочен теоретичен анализ на проблемите в тази област, така и за предлагане на практически стъпки за тяхното разрешаване, с което се констатира съответствие на темата на дисертационния труд с основното съдържание на разработката. На тази основа може да се направи извода, че дисертационния труд на тема: "Невоенни аспекти при прилагането на всеобхватния подход в НАТО на оперативно ниво" е актуален, значим и необходим за условията на динамично променящата се среда за сигурност.

2. Обща характеристика и структура на дисертацията.

В предоставения научен труд съдържанието съответства на темата на изследването и покрива всички възможни изисквания. Докторантът правилно е подбрал методиката на изследване при разработването на дисертацията си, опирайки се главно на общо-научните методи на изследване: литературен обзор, анализ и синтез, сравнение, системен подход, метода на експертните оценки и статистически методи.

С правилно формулирана изследователска теза, с ясни и правилни определени обект и предмет на дисертационния труд, с добре поставена цел на същия труд, както и с добре набелязани научноизследователски задачи, с тяхното последващо постигане в рамките на изследването може да се приеме, че докторантът е успял да изпълни поставените задачи недвусмислено и чрез това да постигне издигната цел.

За целите на изследването са формулирани четири ограничителни условия.

Дисертационния труд се състои от увод, три глави с изводи към всяка глава, общи изводи, заключение и приложения. Основния текст обхваща 178 листа, 88 литературни източника и 10 приложения. Номерацията на главите и параграфите съответстват на тези от дисертацията. Всяка от главите отговаря на съдържанието на разглежданата проблематика и очертава основните проблеми стоящи за решаване в дисертацията.

Може да се обобщи, че структурата на дисертацията съответства на изискванията за такъв вид научна разработка.

3. Характеристика на научните и научно-приложните резултати (приноси) в дисертацията. Достоверност на материала.

Направения научен преглед на дисертационния труд и приложенията към него извеждат несъмнено неговата научна и научно-приложна стойност.

За постигане на резултатите в своето изследване, за които дава своята обосновка в автореферата на дисертацията си, авторът се е спрял на следните научно-изследователски задачи:

-Изследване необходимостта от прилагането на всеобхватния подход в съвременната среда за сигурност при разрешаването на възникващи и съществуващи кризи, да се разкрият теоретичните постановки за повишаване на резултатите при прилагането му;

-Изследване особеностите при взаимодействието и сътрудничеството между военния и невоенния компонент в провежданите от НАТО операции и да се разкрият особеностите и предизвикателствата при взаимодействието и сътрудничеството между различните структури на национално ниво участващи в процеса за управление на кризи;

-Разкриване направленията за повишаване на взаимодействието между военните и невоенни участници в процеса на планиране на операции в НАТО на оперативно ниво и да се разкрият направленията за подобряване на националната система за управление при кризи.

По своята същност дисертационния труд показва, че докторантът е решил в голяма степен тези задачи. Проведеното изследване му е позволило на основата на пространствен анализ на същността и съдържанието на всеобхватния подход прилаган от НАТО на оперативно ниво, и на база прилагането в него на различните източници на съюзна мощ, да разкрие ролята му за подобряване на ефективността при планиране и провеждане на операции в отговор на кризи.

На следващо място докторантът е обърнал поглед към процеса на превенция и управление на кризи в НАТО, и на основата на едно задълбочено изследване, фокусирано върху ефикасността при прилагането на различните източници на сила на оперативно ниво в НАТО, да разкрие в една ясна и разбираема степен основните предизвикателства пред прилагането на невоенните източници на сила в съвременните операции.

В третата глава на дисертационния труд м-р Георгиев на базата на емперично изследване на взаимодействието между военните и невоенните участници при прилагането на всеобхватния подход в съвременни операции при управление на кризи, предлага модел за синхронизиране на военните с невоенните източници на сила на НАТО в операциите на оперативно ниво, както и модел за действие на невоенните участници и определяне на необходимите им компетентности в процеса на планиране на този вид операции.

Материалът представен в дисертационния труд е достоверно насочен и покрива заявените обект и предмет на труда, работната хипотеза е доказана на основата на задълбочени емпирични анализи, основани на сериозен статистически инструментариум.

Всяка глава завъшва със задълбочени изводи, а в края на дисертационния труд, автора е формулирал обобщени изводи.

Предложеният дисертационен труд е разработен последователно и логично. Авторът показва много добро владение на терминологията по разглежданата проблематика и използва богат инструментариум от методи за проучване и анализ и значителна база от емпирични данни. Направени са задълбочени проучвания и интерпретиране на резултатите и са дадени иновативни научни предложения с практико-приложен характер за усъвършенстване на управлението на операции на НАТО в отговор на кризи.

Обемът на дисертационния труд е оптимален, от гледна точка на

цялостност и завършеност на научното изследване и от гледна точка на изискванията за дисертационен труд за придобиване на ОНС „Доктор“.

Разработеният дисертационен труд е лично дело на автора, тъй като изследванията в сферата на разглежданата проблематика не са обект на масови научни разработки. Не са налице съмнения за плагиатство.

развие съдържанието на дисертационния труд. При написване на труда авторът е използвал достатъчно голям брой литературни източници - общо 88 източника, от които 18 на кирилица (български и руски) и 70 на английски език.

7. Оценка на автореферата

Авторефератът е разработен съгласно изискванията на регламентирани документи (ЗРАСРБ и ПП ЗРАСРБ), отразява коректно съдържанието на дисертацията и дава пълна представа за решените научни задачи и постиженията на автора, научната стойност и практическата приложимост на постигнатите приноси.

Разработен е в обем от 40 стр., в него намират своето място направените достатъчно добри, разбираеми и задълбочени изследвания, включващи постигнатите научни и научно-приложни принуси, отговарящи на изследванията и анализите направени в отделните глави на дисертационния труд и списък с научните публикации по темата.

8. Критични бележки.

Наред с положителното в дисертационния труд на м-р Валентин Георгиев има допуснати и известни слабости, от чисто технически, смислов и граматически характер.

Като критична бележка бих посочил, че не напълно главите представени в дисертационния труд са равномерни като материал и като анализи. Така например глава трета, въпреки недвусмисления си принос за труда като цяло, видимо е по-малка от останалите две глави - 41 страници. Материалът в тази глава на дисертацията в най-пълна степен добавя приноси с научно-приложен характер и би могъл да бъде представен с много по-голяма пространственост.

Според мен изводите към всяка една глава биха могли да се прецизират в по издържани и по-конкретно насочени. Имайки предвид, че това е все пак едно от първите докосвания на докторанта до представяне на научно обосновани резултати от един такъв труд, считам, че постигнатото е един добър атестат за неговия научен потенциал.

Посочените критични бележки не се отразяват съществено върху значимостта на приносите в дисертационния труд. Те са по-скоро в посока на градивна и позитивна критика, с чието съобразяване дисертацията би придобила още по категоричен характер на научна разработка.

Въпроси:

1.Кой от разгледаните основни домейни е с най голяма тежест при прилагане на всеобхватният подход в съвременните операции провеждани от НАТО при управление на кризи.

2.Коя според автора е основната необходима компетентност за действие на невоенните участници в процеса на планиране на операции на НАТО в отговор на кризи.

Като пожелание за бъдещата научно-изследователска работа на автора е да продължи изследванията си по настоящата изключително актуална проблематика. Препоръката ми е автора да публикува научните си изследвания, резултати и предложения на дисертационния труд под формата на монографичен труд, който ще бъде изключително полезен, както в учебния процес на висшите

военни училища, така и в научен и практико-приложен аспект.

9. Лични впечатления и други въпроси

Личните ми впечатления от автора на дисертационния труд, бяха формирани от предоставените ми дисертация и материали за изготвяне на рецензия. На тази база убеждението ми за него е свързано с изключителен професионализъм, компетентност и амбиция да изследва актуални и сериозни събития и проблеми относими към националанта и регионална сигурност.

10. Заключение.

Всичко това ми дава основание да заявя, че дисертационният труд е напълно завършено научно изследване с научно-приложен характер по посочения научен проблем. Представеният към него автореферат отговаря на изискванията. Научните публикации съответстват и имат връзка с направените изследвания в дисертационния труд. Разработката е иновативно и лично дело на автора с безспорни научно-приложни приноси, съответстващи на критериите за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

11. Оценка на дисертационния труд.

Гореописаните достойнства на дисертационния труд, определят притежаваните от докторанта задълбочени теоретични знания по научната специалност и способност за извършване на самостоятелни научни изследвания. В качеството си на член на научно жури, на основата на изпълнените изсиквания за подобен вид научни трудове, давам своята **„Положителна“** оценка на представеният ми за рецензия дисертационен труд на тема: **„НЕВОЕННИ АСПЕКТИ ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ВСЕОБХВАТНИЯ ПОДХОД В НАТО НА ОПЕРАТИВНО НИВО“**, разработен от м-р **Валентин Иванов Георгиев** и предлагам на научното жури да присъди на м-р Георгиев образователната и научна степен **„доктор“** в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, **професионално направление 9.1. „Национална сигурност“**, по докторска програма: **„Военнополитически проблеми на сигурността“**.

гр. Шумен
28.12.2019 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:
ПРОФ. Д-Р

ХРИСТО ХРИСТОВ